בשיטת רבי יהודה אמרה · ואמר מן התורה הוא אסורה מדוחק קושיא אחריתי תירץ כן רב נחמן דבסוף לולב הגזול (סוכה מא.) דפריך התם מאלות היום ולהלן ליסתרי ועוד מאי התם דאיבני בליליא או סמוך לשקיעת החמה ורבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דהכא לא מצו סברי כההיא שיטה ותימה מנא להו לרבי יוחנן ולרבי שמעון בן לקיש דפליגי שום תנא עליה דרבי יהודה דקאמרי אף בזמן שבית המקדש קיים האיר המזרח מתיר: **קסבר** חדש בחוצה לארץ דרבנן · דפליגי תנאי בספ"ק דקידושין (דף לז:): **לא** אם אמרת קודם לעומר וכו' · תימה דנקט האי ליסנא דהוה ליה למימר קודם לעומר אסור משום דכתיב ממשקה ישראל (יחזקאל מה) ונראה דרבי טרפון נמי לא איסתפיקא ליה האי טעמא אלא דקשיא ליה מה בין קודם לעומר לקודם שתי הלחם ויליף קודם לשתי הלחם מקודם לעומר והכי מהדר ליה בהאי ליסנא לא אם אמרת קודם לעומר שכן לא הותר מכללו והאמר

משנה *בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור: מאי טעמא? מהרה יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו בהאיר מזרח, השתא נמי ניכול, ולא ידעי דאשתקד לא הוה עומר, האיר מזרח א) מתיר והשתא דאיכא עומר, עומר מתיר, ואי סלקא דעתך למצוה, משום מצוה ליקום וליגזור? אמר רב נחמן בר יצחק רבן יוחנן בן זכאי בשיטת רבי יהודה אמרה דאמר מן התורה אסור שנאמר עד עצם היום הזה עד עיצומו של יום וקסבר *עד ועד בכלל, ומי סבר לה כוותיה והא מיפלג פליג עליה דתנן משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור א"ר יהודה הלא מן התורה הוא אסור ד) דכתיב עד עצם היום הזה. רבי יהודה הוא דקא טעי, הוא סבר רבן יוחנן בן זכאי מדרבנן קאמר ולא היא, מדאורייתא קאמר, והא התקין קתני? מאי התקין דרש והתקין. רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע אכלי חדש באורתא דשיתסר נגהי שבסר קסברי *חדש בחוצה לארץ דרבנן ולספיקא לא חיישינן ורבנן דבי רב אשי אכלו בצפרא דשבסר קסברי חדש בחוצה לארץ דאורייתא ורבן יוחנן בן זכאי מדרבנן קאמר וכי תקין ליום הנף, לספיקא לא תקין. אמר רבינא *אמרה לי אם אבוך לא הוה אכיל חדש אלא באורתא דשבסר נגהי תמניסר דסבר לה כר' יהודה וחייש לספיקא: **מתני'** העומר היה מתיר במדינה, ושתי הלחם במקדש. **אין מביאין מנחות וביכורים ומנחת בהמה קודם לעומר אם הביא פסול, קודם לשתי הלחם לא יביא, *אם הביא כשר: **גמ'** יתיב רבי טרפון וקא קשיא ליה מה בין קודם לעומר לקודם שתי הלחם, אמר לפניו יהודה בר נחמיה לא, אם אמרת קודם לעומר שכן לא הותר מכללו אצל הדיוט, תאמר קודם לשתי הלחם שהותר מכללו אצל הדיוט, שתק רבי טרפון, צהבו פניו של רבי יהודה בן נחמיה, אמר לו רבי עקיבא יהודה ו) צהבו פניך שהשבת את זקן, תמהני אם תאריך ימים. אמר רבי יהודה ברבי אלעאי אותו הפרק פרס הפסח היה, כשעליתי לעצרת שאלתי אחריו יהודה בן נחמיה היכן הוא, ואמרו לי נפטר והלך לו. אמר רב נחמן בר יצחק לדברי יהודה בן נחמיה נסכים ביכורים שהקריבם קודם לעומר כשירין. פשיטא, מהו דתימא התם הוא דהותר מכללו אצל הדיוט אבל הכא דלא הותר מכללו לא, קמ"ל כל שכן הכא דלא איתסר כלל (סד"ר הנצ"א גל"י פ"ל סימן): בעא רמי בר חמא שתי הלחם מהו שיתירו שלא כסדרן, היכי דמי כגון דהרעינהו בין העומר לשתי הלחם וחליף עלייהו שתי הלחם ועומר, מאי, כסדרן שריין שלא כסדרן לא שריין, או דלמא שלא כסדרן נמי שריין? אמר רבה ת"ש ואם תקריב מנחת ביכורים *) במנחת העומר הכתוב מדבר, מהיכן באה, מן השעורין, אתה אומר מן השעורין או אינו אלא מן החיטין, רבי אליעזר אומר נאמר אביב במצרים ונאמר אביב לדורות, מה אביב האמור במצרים שעורין אף אביב האמור לדורות שעורין, ורבי עקיבא אומר מצינו יחיד שמביא חובתו מן החיטין וחובתו מן השעורין, וציבור שמביאין חובתן מן החיטין מביאין חובתן מן השעורין, ואם אתה אומר עומר בא מן החיטין לא מצינו ציבור שמביא חובתו מן השעורין, דבר אחר אם אתה אומר עומר בא מן החיטין אין שתי הלחם ביכורים, ואם איתא דשתי הלחם שלא כסדרן שריין, משכחת לה דמקריב עומר מהנך דאשרוש קודם לשתי הלחם ובתר העומר דאשתקד, ושתי הלחם מהנך דאשרוש קודם לעומר דהשתא ובתר שתי הלחם דאשתקד, מי סברת

*) [לקמן פד.]

ביכורים

וספנן מספרא כו' · ואמריק מאי טעמא כו': אמר רב נחמן רבן יוחנן בשיטת רבי יהודה אמרה · דאמר מן התורה הוא אסור לאחר חורבן ולאו משום גזירה שמא יבנה: עצם · עצמו של יום: קסבר חדש בחוצה לארץ דרבנן · ולספיקא שמא למחר יהיה שבעה עשר לא חיישינן: רבנן דבי רב אשי · בשו לאמתוני עד שיאיר מזרח: בצפרא דשיבסר · דאי נמי שיתסר הוא הרי האיר המזרח: דקסבר חדש בחוצה לארץ דאורייתא · הלכך חיישי לספיקא ולא אכלי מאורתא ובצפרא אכלי ליה ולא חיישי לתקנת רבן יוחנן בן זכאי משום דגזירה דרבנן היא שמא יבנה כו' [א] ולא חשו רבנן למיגזר ביום הנף גופיה ולספיקא לא תקנו להמתין כל היום: וסבר לה כרבי יהודה · דאמר כל יום הנף אסור מן התורה [ג] וחדש נמי אסור בחוצה לארץ דאורייתא הלכך חייש לספיקא להמתין כל היום: **מתני'** פנחות · מנחת סוטה: [מנחת בהמה] · מנחת נסכים [של בהמה]: קודם לשתי הלחם לא יביא · מנחות משום דגבי שתי הלחם כתיב מנחה חדשה שתהא חדשה לכל המנחות והביכורים כדמפרש בפ' כל קרבנות (לקמן פג:): ואם הביא כשר · בגמ' מפרש טעמא: **גמ'** מה בין קודם לעומר לקודם שתי הלחם · כלומר מאי שנא גבי עומר דאם הביא פסול וגבי שתי הלחם אם הביא כשר: צהבו פניו · שמח: פרס הפסח · שתי שבתות קודם הפסח דתניא (פסחים דף ו.) שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח ל' יום רשב"ג אומר שתי שבתות [ג] על שם ששתי שבתות חצי ל' יום פרוס קרי להו לשון פרוסה: כד) נסכים ביכורים · מין שביכר קודם לעומר והקריבם כשרין: לדברי רבי יהודה בר נחמיה · דתלי טעמא בהותר ומותרין להדיוט הני נמי מותרין להדיוט [ד] קודם לעומר דעומר ליתא כי אסור אלא מין דגן ולא יין והא דקתני מתני' ואם הביא פסול לאו אביכורים דפירות קאי: מהו דתימא התם · גבי מנחות קודם לשתי הלחם הוא דאם הביא כשר: משום דהותר מכללו · שנאסר להדיוט קודם לעומר והותר לאחר שעומר הכא דלא הותר מכללו להדיוט שהרי מעולם לא נאסר אימא לא: מהו שיתירו שלא כסדרן · כן למוקדם שהרי דחליף עלייהו שתי הלחם קודם לעומר: מביאין חובתן מן השעורים · עומר: אין שתי הלחם ביכורים · [ה] כח) שהרי תקרב למזבח מחיטי שנה זו ורחמנא קרינהו ביכורים דכתיב וביום הביכורים: ואם איתא דשלא כסדרן שריין משכחת לה · דבא עומר מן החטים והוו להו שתי הלחם ביכורים כגון חרש בא"י כח) דאשרוש קודם לשתי הלחם דאשתקד ושתי הלחם דהנך חרש בתמוז דאשרוש קודם לעומר דהאידנא ולבתר שתי הלחם דאשתקד דהוו להו ביכורים לכל קמיה דהתם (גבי"ה) דהא לא קרוב מהנך חטין דהתם בשתי הלחם דהאידנא הכא תנין דאתא עומר מינייהו סריגא שתי הלחם דאשתקד, גמ(והא) עומר אתא מינייהו והנך שתי הלחם דהשתא הוו בכורים לכל נג)מנחות הבאות מאותן חטים שבאין להתיר (ב) אלא מדלא אמר הכי [ו] שמע מינה אכתי לא איסתרי נג) עומר הנך חטין דהנך שתי הלחם דאשתקד *)(לא) שרו להו ולאי הוה אתי עומר מינייהו איפסלה להו בשתי הלחם דהאידנא ולא הוו ביכורים: מי סברת · האי דבעינן שתי הלחם:

*) ממשנ"ק מ"ז

ביכורים

רבינו גרשום